

МАЙСТАР РУБІНАВЫХ ЗОРАК

Ёсць на карэліцкай зямлі невялікая вёска Саленікі. Тут нарадзіўся чалавек з легендарным лёсам – таленавіты вынаходнік-самавук Аляксей Барысевіч.

Майстар з залатымі рукамі з’явіўся на свет 25 чэрвеня 1880 года ў сям’і, дзе было 18 дзяцей! Жылося цяжка, бацькі не мелі магчымасці адправіць у школу ўсіх дзетак – не хапала адзення, абутку. Хлопчык пайшоў у школу, але хутка давялося пакінуць вучобу і стаць пастушком. Потым парабкаваў у пана, пазней працаваў малатабойцам, слесарам у артылерыйскіх майстэрнях у Варшаве. У 1918 годзе Аляксей накіраваўся ў Маскву, дзе ўладкаваўся памочнікам машыніста ў дэпо на Яраслаўскім вакзале.

Аляксей Барысевіч, нягледзячы на адсутнасць спецыяльнай інжынернай адукацыі, быў чалавекам адораным, творчым і ініцыятыўным – яму з маладых гадоў хацелася прыдумаць нешта новае, што магло б аблегчыць працу і жыццё чалавека. Яшчэ падлеткам ён змайстраваў зыбку, якая сама закалыхвала немаўля, пазней вынайшаў прыстасаванне для штампоўкі, але яго чамусьці не ацанілі. Свой талент вынаходніка наш зямляк змог цалкам рэалізаваць, калі ў 1926 годзе прыйшоў працаваць слесарам на авіяцыйны завод доследных канструкцый Цэнтральнага аэрагірадынамічнага інстытута імя М.Я.Жукоўскага (ЦАГІ). Менавіта тут Аляксей Барысевіч, нарэшце, знайшоў, куды і як накіраваць сваю кіпучую энергію.

Паступова вынаходнік захапіўся ідэяй – як прыдумаць спосаб потай-клёпкі для айчынных самалётаў. Ён уяўляў сабе самалёт з гладкаю паверхняю абліцоўкі, на якой не выступаюць галоўкі заклёпак. Шмат вечароў Барысевіч правёў за пісьмовым сталом, засяроджаны і задумнены, чарціў і думаў, часам шпурляў са стала свае чарнавікі, але потым зноў вяртаўся да іх і, нарэшце, вынайшаў тое, да чаго не маглі раней дадумацца дыпламаваныя інжынеры – так званую клёпку ўпотай, пасля прымянення якой хуткасць аэрапланаў значна павялічылася.

Аляксей Барысевіч удзельнічаў таксама ў мантажы самалётаў АНТ-20 (“Максім Горкі”) і АНТ-25, на якім адбыўся першы пералёт з СССР у ЗША. У 1934 годзе на ўрачыстасці, якая адбылася ў Вялікім тэатры, Міхаіл Іванавіч Калінін, адзначыўшы ўзорную працу Аляксея Барысевіча ў авіяцыйнай прамысловасці, зробленыя ім карысныя вытворчыя ўдасканаленні, уручыў яму грамату Героя Працы. Не выпадкова ў 1936

годзе калегі Аляксея Барысевіча неслі партрэт перадавіка-стаханаўца ў час першамайскай дэманстрацыі, якая адбылася ў Маскве на Чырвонай плошчы.

Былі ў Аляксея Барысевіча і іншыя рацпрапановы: ён вынайшаў рэйсмус -вугламер, аўтаматычную запальніцу для апаратаў зваршчыкаў, капустарубку для падшэфнага

калгаса і іншыя прыстасаванні, а наперадзе ў яго была яшчэ адна вельмі важная дзяржаўная справа – ён дапамагаў рабіць і ставіць першыя рубінавыя Крамлёўскія зоркі.

У 1937 годзе часопіс “Изобретатель” паведаміў, што ўдарнік пяцігодак, старэйшы рацыяналізатар і вынаходнік, слесар завода доследных канструкцый Наркамцяжпрама, Герой Працы А.І. Барысевіч у выніку шматгадовых доследаў вынайшаў спосаб, які дазваляў рабіць пайку каляровых металаў у самых разнастайных варыянтах, ён прапанаваў тэхналогію пайкі алюмінію звычайным паяльнікам.

Пасля 1939 года і ў час вайны Аляксей Барысевіч працаваў слесарам на розных прадпрыемствах сталіцы. Быў узнагароджаны медалём “За абарону Масквы”. Выдатнага вынаходніка не стала 20 лістапада 1953 года.

Сын Аляксея Іванавіча, Валянцін, скончыў Маскоўскі энергетычны інстытут, у 1965 годзе абараніў кандыдацкую дысертацыю і доўгі час працаваў загадчыкам лабараторыі радыяцыйнай тэхналогіі Інстытута ядзернай энергетыкі Акадэміі Навук Беларусі, удзельнічаў у пуску першага ў Беларусі ядзернага рэактара і адной з буйнейшых у краіне гама-установак, на якой адпрацоўваюцца рацыяцыйна-тэхналагічныя працэсы для народнай гаспадаркі. Пад кіраўніцтвам Валянціна Аляксеевіча была распрацавана прамысловая тэхналогія радыяцыйнай стэрылізацыі медыцынскіх вырабаў развага карыстання (сістэмы ўзяцця, пералівання крыві, шпрыцы развага карыстання) і ўкаранёна на ленінградскім заводзе “Медпалімер”; прынеслі карысць гаспадарцы і іншыя тэхналогіі. У 1986 годзе вучоны стаў лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі Беларусі. Валянцін Барысевіч дастойна працягваў працоўныя традыцыі свайго бацькі, толькі сфера яго дзейнасці была іншай.

Святлана КОШУР

На здымку: Аляксей Іванавіч БАРЫСЕВІЧ, 1930-я гады.

